

Přímé zahraniční investice

Mezinárodní management
Pavel Štrach

Toky přímých zahraničních investic

Základní složky

- ▣ Vklad do základního jmění
- ▣ Reinvestované zisky
- ▣ Ostatní (fondy, půjčky, securities)

Další toky

© Pavel Štrach, 2008 - FDI-2

Vztah MNCs k FDI

Plyne ze 3 výhod
(Dunningova teorie OLI):

- ▣ Výhoda vlastnictví
 - ▣ OWNERSHIP ADVANTAGE
- ▣ Výhoda umístění
 - ▣ LOCATION ADVANTAGE
- ▣ Výhoda internalizace
 - ▣ INTERNALIZATION ADVANTAGE

© Pavel Štrach, 2008 - FDI-3

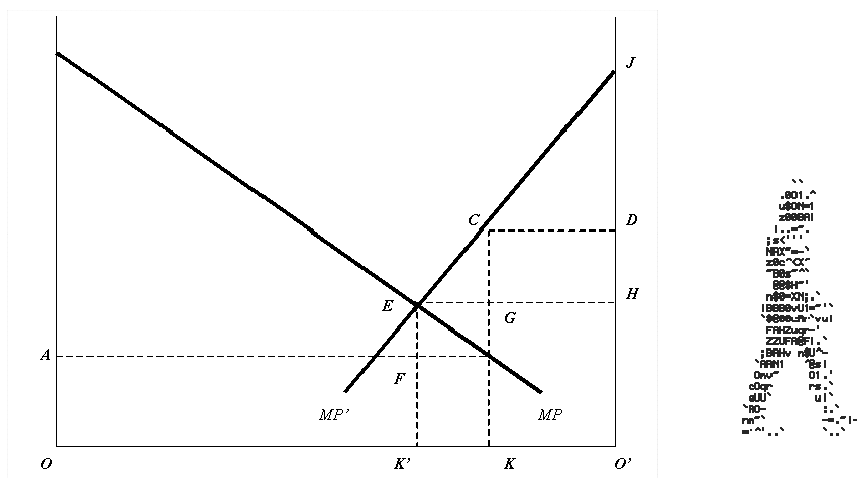
Důvody MNCs k FDI

- ▣ Fixní náklady na HQ a na výrobní závody
- ▣ Inovace a invence
- ▣ Atraktivita produktů
- ▣ Exportní bariéry
- ▣ Investiční pobídky

© Pavel Štrach, 2008 - FDI-4

Ekonomický fundament {důvody FDI}

© Pavel Štrach, 2008 - FDI-5

Světové trendy v FDI (I.)

- ▣ Příliv výsokce převyšuje odliv
 - Latinská Amerika
 - CEE
 - Afrika
- ▣ Příliv převyšuje odliv
 - Severní Amerika
 - Asie & Pacifik
- ▣ Odliv převyšuje příliv
 - ▣ Západní Evropa

© Pavel Štrach, 2008 - FDI-6

Světové trendy v FDI (II.)

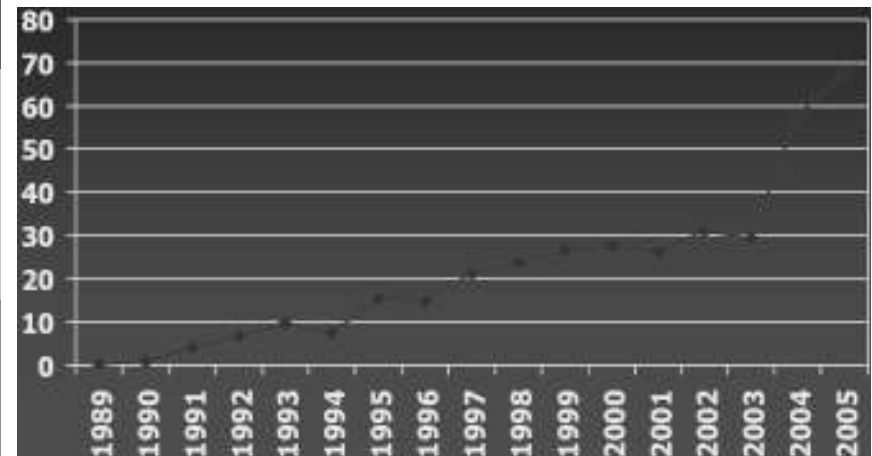
Celkové toky FDI v r. 2005 – 916 mld. USD
 Čína 72 mld. USD, Hong Kong dalších 36 mld. USD
 USA 99 mld. USD

Region	Inflow				Outflow			
	1978-1980	1988-1990	1998-2000	2003-2005	1978-1980	1988-1990	1998-2000	2003-2005
Developed economies	79.7	82.5	77.3	59.4	97.0	93.1	90.4	85.8
European Union	39.1	40.3	46.0	40.7	44.8	50.6	64.4	54.6
Japan	0.4	0.04	0.8	0.8	4.9	19.7	2.6	4.9
United States	23.8	31.5	24.0	12.6	39.7	13.6	15.9	15.7
Developing economies	20.3	17.5	21.7	35.9	3.0	6.9	9.4	12.3
Africa	2.0	1.9	1.0	3.0	1.0	0.4	0.2	0.2
Latin America and the Caribbean	13.0	5.0	9.7	11.5	1.1	1.0	4.1	3.5
Asia and Oceania	5.3	10.5	11.0	21.4	0.9	5.6	5.1	8.6
West Asia	-1.6	0.3	0.3	3.0	0.3	0.5	0.1	1.0
South, East and South-East Asia	6.7	10.0	10.7	18.4	0.6	5.1	5.0	7.7
South-East Europe and CIS	0.02	0.02	0.9	4.7	..	0.01	0.2	1.8
World	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

© Pavel Štrach, 2008 - FDI-7

Table from World Investment Report 2006 – UNCTAD, p. 7

Roční toky FDI ve střední a východní Evropě

Graphic from Pavlínek, P. (n.d.) Regional development effects of foreign direct investment in Central and Eastern Europe. Retrieved on 8 June 2007 from www.oecd.org/dataoecd/58/42/37778496.pdf

© Pavel Štrach, 2008 - FDI-8

Podíl střední a východní Evropy na evropské zásobě FDI (1990-2005)

Graphic from Pavlínek, P. (n.d.) Regional development effects of foreign direct investment in Central and Eastern Europe. Retrieved on 8 June 2007 from www.oecd.org/dataoecd/58/42/37778496.pdf

© Pavel Štrach, 2008 - FDI-9

Obvykle udávané důvody pro vládní podporu FDI

- Rostoucí produktivita práce
- Transfer technologie a know-how
- Spojení mezi lokálními podniky a MNCs
- Jednorázový transfer minulých zisků do hostitelské země
- Stimulace domácí poptávky prostřednictvím vyšších mezd v FDI

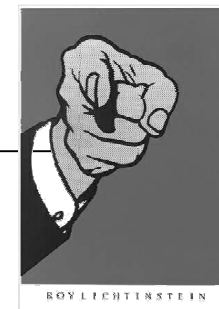
Investiční pobídky

- Jednorázové
 - Infrastruktura
 - Pozemky
 - Bezcelní dovoz technologií
 - Pobídky na tvorbu pracovních míst
- Produkčně závislé
 - Daňové úlevy a výjimky
 - Bezcelní vývoz

Investiční pobídky vládní taktiky

- Řádné a publikované
- Pobídky case-by-case
 - Obvykle nepublikované, ale podstatné
 - Např. jednodušší formální procedury, státem placení zaměstnanci, tlumočníci, zvláštní asistence, trénink a vzdělávání, hrazení určitých nákladů ...

© Pavel Štrach, 2008 - FDI-12

Dynamika pobídek pro FDI ve světě

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Země měnící pobídky	35	43	57	49	64	65	76	60	63
Počet změn	82	79	102	110	112	114	151	145	140
+ FDI	80	79	101	108	106	98	135	136	131
- FDI	2	-	1	2	6	16	16	9	9

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Země měnící pobídky	69	71	70	82	102	93	93
Počet změn	150	208	248	244	271	205	184
+ FDI	147	194	236	220	235	164	147
- FDI	3	14	12	24	36	41	37

© Pavel Štrach, 2008 - FDI-13

Table from World Investment Report 2006 – UNCTAD, p. 24; updated by World Investment Report 2007, Incentive picture on 9 April 2007 from <http://www.heart-disease-bypass-surgery.com/data/images/incentive.gif>

„Špatné“ investiční pobídky

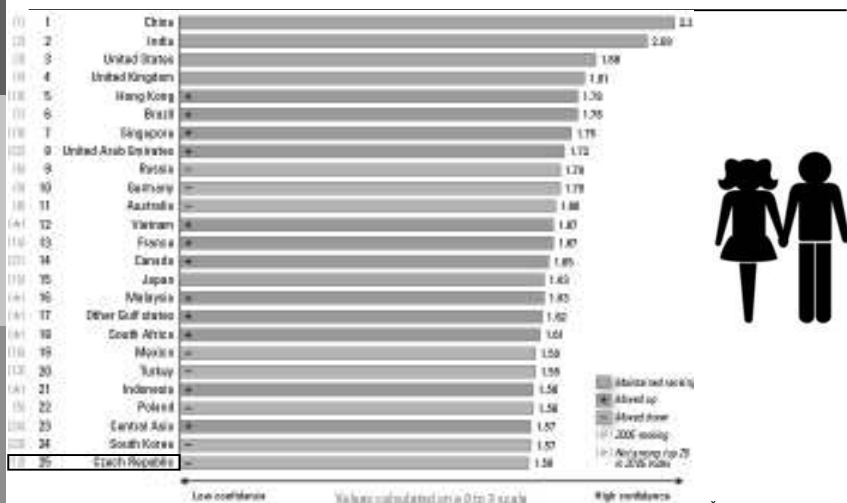
Důvody:

- ❑ **Neúčelnost** – výše pobídky převyší náklady, špatná vládní C/B analýza
- ❑ **Neúčinnost** – přínosy z investiční pobídky by mohly být získány i při nižších pobídkách
- ❑ **Náklady ztracené příležitosti** – možnost použít prostředky na pobídky jinak
- ❑ **Mrtvá ztráta** – projekty, které by se realizovaly i bez pobídek, akcelerace jiných dotací, zvyšování nároků firem, pobídky, které nestimulují cílovou skupinu
- ❑ **Rostoucí konkurence** – mezi státy v pobídkových schématech

OECD (2003) Checklist for Foreign Direct Investment Incentive Policies. Retrieved on 9 April 2007 from <http://www.oecd.org/dataoecd/45/21/2506900.pdf>, p. 16

© Pavel Štrach, 2008 - FDI-14

Nejatraktivnější lokality pro FDI

© Pavel Štrach, 2008 - FDI-15

A.T. Kearney (2007) New Concerns in an Uncertain World: The 2007 A.T. Kearney Foreign Direct Investment Confidence Index. Vienna (Virginia): A.T. Kearney, p. 2

Nejatraktivnější lokality pro FDI

	High FDI performance	Low FDI performance
	Front-runners	Below potential
High FDI potential	Azerbaijan, Bahamas, Bahrain, Belgium, Botswana, Brunei Darussalam, Bulgaria, Chile, China, Croatia, Cyprus, Czech Republic, Dominican Republic, Estonia, Hong Kong (China), Hungary, Iceland, Israel, Jordan, Kazakhstan, Latvia, Lithuania, Luxembourg, Malaysia, Malta, Netherlands, Panama, Poland, Portugal, Qatar, Singapore, Slovakia, Thailand, Trinidad and Tobago, Ukraine, United Arab Emirates and United Kingdom.	Algeria, Argentina, Australia, Austria, Belarus, Brazil, Canada, Denmark, Finland, France, Germany, Greece, Ireland, Islamic Republic of Iran, Italy, Japan, Kuwait, Libyan Arab Jamahiriya, Mexico, New Zealand, Norway, Oman, Republic of Korea, Russian Federation, Saudi Arabia, Slovenia, Spain, Sweden, Switzerland, Taiwan Province of China, Tunisia, Turkey, United States and Venezuela.
	Above potential	Under-performers
Low FDI potential	Albania, Angola, Armenia, Colombia, Congo, Costa Rica, Ecuador, Egypt, Ethiopia, Gabon, Gambia, Georgia, Guyana, Honduras, Jamaica, Kyrgyzstan, Lebanon, Mali, Mongolia, Morocco, Mozambique, Namibia, Nicaragua, Republic of Moldova, Romania, Sierra Leone, Sudan, Suriname, Tajikistan, Uganda, United Republic of Tanzania, Uruguay, Viet Nam and Zambia.	Bangladesh, Benin, Bolivia, Burkina Faso, Cameroon, Democratic Republic of Congo, Côte d'Ivoire, El Salvador, Ghana, Guatemala, Guinea, Haiti, India, Indonesia, Kenya, TFYR of Macedonia, Madagascar, Malawi, Myanmar, Nepal, Niger, Nigeria, Pakistan, Papua New Guinea, Paraguay, Peru, Philippines, Rwanda, Senegal, South Africa, Sri Lanka, Syrian Arab Republic, Togo, Uzbekistan, Yemen and Zimbabwe.

© Pavel Štrach, 2008 - FDI-16

Table from World Investment Report 2007 – UNCTAD, p. 14

Střední Evropa: Investiční klima (I.)

Země	Populace (2006, mil)	GDP per capita (2005, USD, PPP)	Hodinové náklady práce (2006, USD)	Daň z příjmu firem (2006,%)	Odborová organi- zovanost (2004)	Počet stávek (1994- 2003)
Česká republika	10.2	19,500	5.14	28	30	7
Slovensko	5.4	16,100	3.23	19	35	8
Polsko	38.5	13,300	3.93	19	15	1,564
Maďarsko	10.0	16,300	5.41	16	20	58
Slovinsko	2.0	21,600	6.73	25	41	N.A.

Various sources listed in Strach & Everett (2006) Motivations for Japanese Foreign Direct Investment in the Czech Republic. EIBA Conference paper.

© Pavel Štrach, 2008 - FDI-17

Střední Evropa: Investiční klima (II.)

- Obecné investiční prostředí
 - Reformní prostředí ve většině zemí – měnící se daňové režimy a právní prostředí (nečlenové EU), relativně stabilní ekonomicko-politické klima
- Nízké náklady práce
 - Zvláště na Ukrajině, v Rumunsku a Bulharsku
 - Původně také v Maďarsku, České republice a Polsku
- Geografická blízkost západoevropských trhů
 - Snížené logistické náklady v porovnání s výrobními závody v Asii
- Rostoucí lokální trh
 - Možnost nových zákazníků
 - Rostoucí životní standard a kvalita života
- Nižší podnikatelské riziko ve srovnání s Asií/Čínou
 - Právní, politické a regulatorní otázky
- Kvalitní pracovní síla, ochota pracovat
 - Dostupnost vzdělaných a kvalifikovaných pracovníků

Comment from Bishop & Associates (2006) Emerging Connector Markets In Central & Eastern Europe Retrieved on 2008 - FDI-18 June 2007 from http://www.bishopinc.com/2006_emerging_europe.
htm#emerging_europe. Globe picture on 7 June 2007 from <http://www.scs.gmu.edu/climate/images/climate.gif>

Vývoj investičních pobídek v ČR

- Vládní nařízení č. 298/1998 Sb.
- Zákon č. 72/2000 Sb.
- Investice > cca 5 mio. USD (25,10)
- Rovný přístup k domácím i zahraničním investorům
- Podporován sektor rozvinutých výroby, technologických center a strategických služeb
- Greenfield a brownfield investments

© Pavel Štrach, 2008 - FDI-19

Investiční pobídky v ČR (2008)

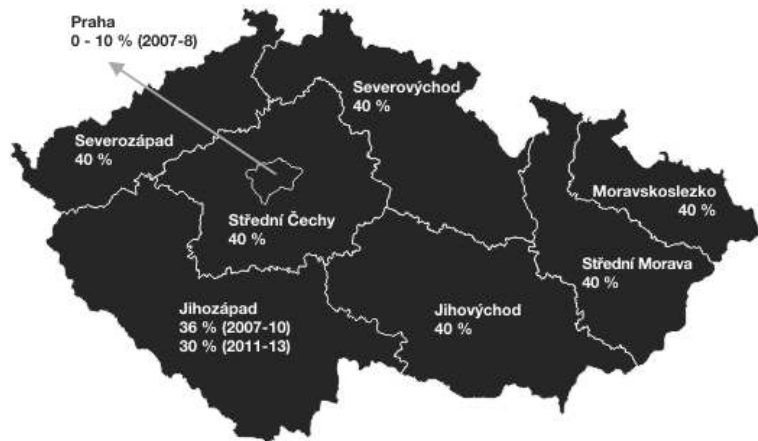
- sleva na dani z příjmu právnických osob
- hmotná podpora pro nová pracovní místa
- hmotná podpora školení a rekvalifikace
- poskytnutí pozemku vybaveného infrastrukturou za zvýhodněnou cenu
- převod pozemku ve vlastnictví státu za zvýhodněnou cenu

Map retrieved on 9 April 2007 from <http://www.joy.cz/cesky-design-stolovani/qubus-republic-tray-tacek-miska-white>

© Pavel Štrach, 2008 - FDI-20

Maximální veřejná podpora (% z daňově uznatelných nákladů)

© Pavel Štrach, 2008 - FDI-21
CzechInvest (2008) Maximální míra veřejné podpory (% z uznatelných nákladů). Retrieved on 16 April 2008 from <http://www.czechinvest.org/investicni-pobidky>

CzechInvest

CZECHINVEST

- Agentura MPO založená v r. 1992
- Obdoba jiných
 - např. SARIO (Sk), PAIIZ (PI), IDTH (Hu)
- Činnost
 - Investiční pobídky
 - Průmyslové zóny, podpora podnikání, subdodavatelé
- Od 2007 i podnikatelské projekty podporované strukturálními fondy EU

© Pavel Štrach, 2008 - FDI-22

Výsledky činnosti Czechinvestu

(k 12/2006)
Počet projektů: 661
Investice:
542 miliard Kč
Vytvořená prac. místa:
154 tisíc

Investment stock podle
odvětví (k 12/2007):
automobilový (45%)
elektronika (12%)
chemie, plasty, guma
(13%)

Investment stock podle
země původu (k 12/2007):
Německo (20%)
Česká republika (20%)
USA (13%)
... Japonsko (9 %)

Czechinvest (2007) Výroční zpráva.
CzechInvest (2007, 27 Jan) Investiční
projekty agentury CzechInvest.
Retrieved on 9 April 2007 from
<http://www.czechinvest.org/data/files/rozhodnute-projekty-62.xls>

© Pavel Štrach, 2008 - FDI-23

Úspěšnost pobídek v ČR

Table 7. Weighing cost and benefits: worst, medium and best case scenarios

Item	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	Total, PV
<i>Worst case</i> (million, CZK) ^a	-177	-857	-845	-1 881	-2 908	-6 659	-7 373	-17 258	-22 039	-5 390	-73 148
-public deficit per job (Thousand CZK)	311	616	639	943	1 583	1 171	1 400	940	1 556	650	1 242
<i>Best case</i> (million, CZK) ^c	18	73	132	210	237	452	630	1 559	2 016	2 316	8 335
-public surplus per job (Thousand CZK)	30	52	100	105	129	80	120	85	142	280	142

Source: tables 5 and 6.

^a Total is calculated as the present value using a discount rate of 5% p.a.

^b Where total cost is the high estimate and total benefit is the static low estimate.

^c Where total cost is the low estimate and total benefit is the high dynamic estimate.

Thaddeus J. S. Malloy, Zdenek Kukulka and Camilla Jensen (2004) Are incentives a good investment for the host country? An empirical evaluation of the Czech National Incentive Scheme. *Transnational Corporations* 13(1): 109 – 148, p. 138

© Pavel Štrach, 2008 - FDI-24

Investment Promotion Agencies (IPA)

- Místa prvotního kontaktu investora
 - Před-investiční podpora
 - Investiční podpora
 - Po-investiční služby
- Pomáhají ve vyhledávání specifických lokalit a dodavatelů
- Navazují obchodní a odvětvové vazby
- Pomáhají v administrativních procedurách
- Zprostředkovávají kontakt s místními vládami na různých úrovních

Země	Agentura
Poland	Polish Agency for Foreign Investment (PAIZ)
Czech Republic	CzechInvest (CI)
Slovak Republic	Slovak Investment and Trade Development Agency (SARIO)
Slovenia	Slovenian Trade and Investment Promotion Agency (TIPO)
Serbia	Serbian Investment and Export Promotion Agency (SEIPA)
Hungary	Hungarian Investment and Trade Development Agency (IDTH)
Bulgaria	Bulgarian Foreign Investment Agency (BFAI)
Bosnia & Herzeg.	Foreign Investment Promotion Agency (FIPA)
Estonia	Estonian Investment Agency (EIA)
Latvia	Latvian Development Agency (LDA)
Lithuania	Lithuanian Development Agency (LDA)
Russia	National Agency for Foreign Investments (NAFI)
Moldova	The National Agency for Attracting Investments (NAAI)

Investiční příležitosti ve střední a východní Evropě

- Střediska služeb pro pobočky v západní Evropě
- OEM
 - Elektronika
 - Automotive
- Firmy, které chtějí překonat obchodní bariéry
 - Zejména čínské a asijské společnosti
 - Ale i třeba US firmy v některých odvětvích (např. ocel)
- Zvláštní výrobky
- R&D centra
- Expanze současných provozů

© Pavel Štrach, 2008 - FDI-26

Předpověď růstu ve vybraných odvětvích ve střední a východní Evropě

Equipment/Year	2005/2010		
	2005	2010	CAGR
Automotive	\$182.8	\$383.3	16.0%
Computer and Peripherals	\$149.5	\$256.6	11.4%
Medical Equipment	\$25.9	\$39.6	8.8%
Consumer Electronics	\$211.9	\$332.9	9.5%
Industrial Equipment	\$127.6	\$234.1	12.9%
Telecom/Datacom	\$151.0	\$245.1	10.2%
Military Equipment	\$63.2	\$88.8	7.0%
Other Electronics *	\$38.0	\$88.5	18.4%
Total	\$949.8	\$1,668.8	11.9%

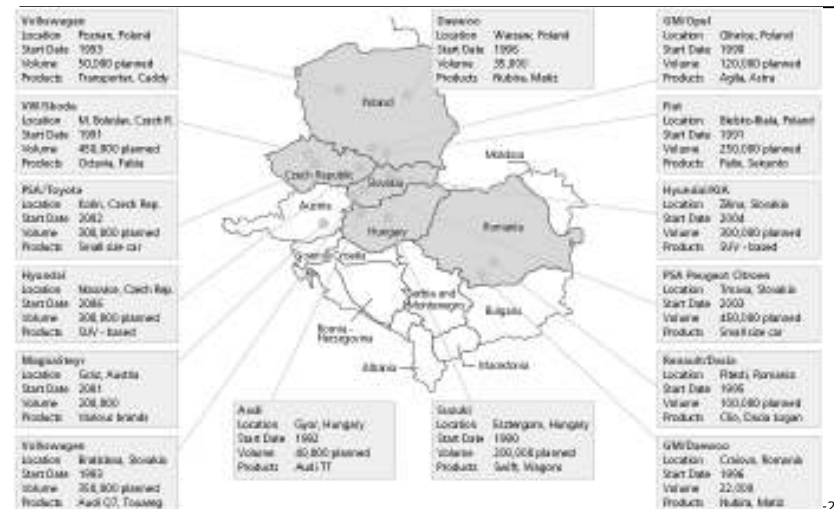
\$ Millions

* Includes instrumentation, transportation (non-auto), business, retail, and education

Visser, A. & Bishop & Associates (2006) Emerging Connector Markets in Central and Eastern Europe. Retrieved on 9 June 2007 from http://www.connectorsupplier.com/tech_updates_AV_EmergingEuro_9-5-06.htm

© Pavel Štrach, 2008 - FDI-27

Montážní továrny pro auta ve střední a východní Evropě

Deloitte (2006) CEE Opportunities for OEM Suppliers. Deloitte, Bratislava. Page 3

-28

Shrnutí

- Pojem FDI
- Důvody firem k FDI
- Vládní pobídky a taktiky
 - Druhy a typy pobídek
- Účinnost a účelnost vládních pobídek a taktik
- Pobídky ve světě a v ČR
- FDI v ČR
- Příležitosti a stav ve střední a východní Evropě